

Анотація

Владюк О.С. Культурна дипломатія Австралії на сучасному етапі.

Робота на здобуття кваліфікації магістр міжнародних відносин за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». – Чорноморський національний університет імені Петра Могили. Миколаїв, 2024.

Зміст анотації.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Культурна дипломатія - феномен, що дедалі частіше згадується у зовнішньополітичних стратегіях сучасних держав і стає одним із провідних інструментів при здійсненні зовнішньої політики. Вона не є першим напрямком в зовнішній політиці, який обирають урядовці. Однак в епоху глобалізації, інформаційного суспільства та мережевої дипломатії культурна дипломатія є важливою складовою політики.

Різні підходи до культурної дипломатії застосовуються в різних місцях і в різний час. Те, що працює в столиці, може не спрацювати в меншому місті. Те, що працює в тісній співпраці, може не спрацювати там, де слабкі зв'язки. Те, що працювало тридцять, п'ятдесят років тому, може не спрацювати зараз. Культурна дипломатія, за своєю природою, є контингентною та ситуативною. Вона може бути корисною у подоланні розбіжностей і відкритті нових шляхів комунікації; вона не може змінити результати там, де політика усталена, але в руках досвідченого дипломата культурна дипломатія може пом'якшити або ускладнити, прояснити чи надати розширені можливості для зв'язку.

На сучасному етапі, зокрема, під впливом кризи COVID-19, культурна дипломатія набуває ще більшого значення. Вона стає інструментом підтримки міжнародного співробітництва, підтримки міжнародної солідарності та підвищення культурної взаємодії в умовах обмежень мобільності.

Тема культурної дипломатії Австралії на сучасному етапі є надзвичайно актуальною, особливо в контексті зростаючої глобалізації та міжнародних відносин. Австралія, як країна з різноманітною культурою та відкритою громадянською суспільністю, виявляє значний інтерес до розвитку культурних зв'язків з іншими країнами. Зокрема, культурна дипломатія дозволяє Австралії використовувати свою багатогранну культурну спадщину, мистецтво, літературу, музику, кіно та інші форми виразності для спілкування з іншими націями та сприяння взаєморозумінню. Це допомагає підтримувати позитивне сприйняття Австралії в світі, залучати інвестиції, розвивати туризм і підтримувати міжнародний обмін культурою.

Крім того, Австралія, як країна, що активно впроваджує ініціативи культурної дипломатії, може використовувати цей інструмент для підтримки своїх зовнішньополітичних цілей, зокрема, сприяти розвитку торговельних відносин, політичного діалогу та збереження міжнародного миру і безпеки.

Об'єктом дослідження є культурна дипломатія Австралії на сучасному етапі. **Предметом** - особливості культурної дипломатії Австралії на сучасному етапі.

Мета дослідження полягає у вивченні та аналізі ролі та значення культурної дипломатії для Австралії в контексті сучасних міжнародних відносин.

Відповідно до мети сформовані наступні **завдання**:

- розглянути понятійно-категоріальний апарат дослідження;
- охарактеризувати методологію дослідження культурної дипломатії Австралії на сучасному етапі;
- розкрити стан наукової розробки проблеми та джерельну базу дослідження;
- висвітлити інституції, що відповідають за реалізацію культурної дипломатії Австралії;
- проаналізувати стратегії та ініціативи, спрямовані на популяризацію культури та мистецтва в Австралії;
- дослідити механізми взаємодії Австралії з іншими державами та міжнародними організаціями у сфері культурної дипломатії;
- проаналізувати заходи, спрямовані на збереження культурної спадщини та мультикультуралізму;
- дослідити вплив глобалізації та розвитку інформаційних технологій на стратегії культурної дипломатії в Австралії.

Хронологічні межі дослідження охоплюють період з 2000 по 2023 рік. *Нижня межа* дослідження пояснюється активізацією та розвитком культурної дипломатії Австралії. *Верхня межа* – крайній повний рік реалізації культурної дипломатії Австралії.

Територіальні межі дослідження обмежуються діяльністю австралійської культурної дипломатії в міжнародному просторі. Це охоплює різні регіони світу, де Австралія розвиває свої культурні ініціативи та програми співпраці. Зокрема, це країни Азії, Тихоокеанського регіону, Африки, Латинської Америки та інші. Дослідження може включати як односторонню культурну діяльність Австралії в інших країнах, так і двосторонній обмін культурою та мистецтвом між Австралією та іншими країнами.

Наукова новизна отриманих у процесі дослідження результатів полягає в більш широкому на комплексному аналізі культурної дипломатії Австралії у XXI ст., з урахуванням складності та багатогранності проблеми. Тому, в рамках дослідження було:

- здійснено аналіз конкретних проектів, заходів та програм культурної дипломатії, реалізованих Австралією, з метою виявлення успішних практик та ефективних стратегій;
- визначено сучасні тенденції у розвитку культурної дипломатії та виявлення ключових викликів, з якими стикається Австралія в цій сфері;
- на основі отриманих даних та аналізу було розроблено конкретні рекомендації щодо подальшого розвитку та вдосконалення культурної дипломатії Австралії.

Ці аспекти дослідження сприятимуть поглибленню розуміння культурної дипломатії Австралії та сприятимуть розвитку нових підходів та стратегій у цій сфері.

Практичне значення роботи полягає в можливості подальшого використання теоретичних навичок вивчення даної теми викладачами, аспірантами та студентами у науково-дослідницьких та навчальних цілях, зокрема при вивченні курсу «Актуальні проблеми міжнародних відносин», «Міжнародні відносини та світова політика», «Публічна та культурна дипломатія» тощо. Результати дослідження можуть використовуватися при написанні наукових праць, монографій і т.п.

Апробація результатів дослідження. Частина теоретичних положень та висновків цього дослідження знайшла відображення у доповідях на міжнародній конференції та подані до друку у фаховому науковому виданні:

- *Владюк О.С.* Роль Creative Australia в зовнішній політиці країни // Ольвійський форум – 2024: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі: тези доп. XXI Міжнародної наукової конференції, м. Миколаїв, 20-23 черв. 2024 р.: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2024. У друці.
- *Владюк О.* Особливості культурної дипломатії Австралії // Старожитності Лукомор'я. 2023. №3 (24). У друці.

Структура роботи відбиває поставлені перед дослідженням цілі та завдання. Загальний обсяг її становить 109 сторінок, з них основного тексту – 90 сторінок. Робота складається зі вступу, трьох основних розділів, восьми підрозділів, висновків і списку використаних джерел та літератури (159 найменувань українською, англійською, польською, німецькою, чеською мовами).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено мету та завдання роботи, об'єкт та предмет дослідження; сформульовано наукову новизну, з'ясовано практичне значення отриманих результатів, їх апробація, окреслено структуру роботи.

У першому розділі «**Теоретична основа культурної дипломатії**» проаналізовано стан наукової розробки та джерельної бази проблеми, описано категоріальний апарат, принципи, підходи та методи дослідження проблеми.

У пункті 1.1 «*Культурна дипломатія: поняття та значення у міжнародних відносинах*» проаналізовано поняття культурної дипломатії та її ролі в міжнародних відносинах. Розглядається історичний розвиток терміну, введеного Ф. Ч. Баргхорном у 1930-х роках, та його еволюція до сучасного розуміння. Увага приділяється функціям культурної дипломатії, таким як підтримка добрих відносин між країнами, залучення іноземних інвестицій, просування національних інтересів та підвищення міжнародного впливу. Підкреслюється, що культурна дипломатія є важливим інструментом формування позитивного іміджу держави на міжнародній арені, ілюструється

на прикладі австралійської культурної політики, яка акцентує багатокультурність і сучасні творчі досягнення.

У пункті 1.2 *«Методологія та методи дослідження»* розглядаються основні методологічні підходи та дослідницькі методи, використані для аналізу культурної дипломатії Австралії. Пояснюється вибір теоретичних основ, які включають аналіз наукової літератури, історичних документів, а також сучасних досліджень у сфері міжнародних відносин і культурної дипломатії. Описуються конкретні методи, такі як метод індукції, системного аналізу, порівняльний аналіз, метод абстрагування, контент-аналіз, які були застосовані для вивчення впливу культурної дипломатії на міжнародний імідж та відносини Австралії з іншими країнами. Підкреслюється важливість комплексного підходу для отримання глибоких і всебічних висновків щодо ролі та значення культурної дипломатії у зовнішній політиці Австралії.

У пункті 1.3 *«Стан наукової розробки теми та джерельна база»* розглянуто сучасний стан наукової розробки теми культурної дипломатії та аналізу джерельної бази, використаної у дослідженні. Розглядаються основні наукові праці, які висвітлюють питання культурної дипломатії, зокрема, роботи провідних вітчизняних та зарубіжних дослідників. Також висвітлена невелика кількість робіт, присвячених аналізу саме особливостям культурної дипломатії Австралії. Зарубіжні публікації, здебільшого англійські, присвячені вказаній проблемі, дозволили з'ясувати цілі, інститути та інструменти культурної дипломатії Австралії на сучасному етапі. Кількість українських науковців, які аналізують особливості культурної дипломатії Австралії, дуже маленька. Джерельна база досліджуваної проблеми здебільшого представлена офіційними документами глав держав, урядів та міжнародних організацій, інформація з офіційних сайтів органів влади, установ, організацій, програм.

У другому розділі *«Аналіз сучасної культурної дипломатії Австралії»* проаналізовано інституційне забезпечення культурної дипломатії Австралії, висвітлено основні інструменти її культурної дипломатії, а також досліджено співпрацю Австралії з її країнами-партнерами та міжнародними організаціями у культурній сфері.

У пункті 2.1 *«Інституції, що відповідають за культурну дипломатію Австралії»* описуються ключові державні та недержавні організації, які відповідають за розробку та впровадження культурних програм, спрямованих на зміцнення міжнародних відносин. Розглядається роль Міністерства закордонних справ та торгівлі Австралії, а також інших важливих установ, таких як Creative Australia (раніше Австралійська рада мистецтв), Screen Australia, Artbank Sydney, Національний інститут драматичного мистецтва та різноманітні культурні фонди. Підкреслюється взаємодія цих інституцій з іншими країнами та їхній внесок у просування австралійської культури за кордоном.

У пункті 2.2 *«Популяризація культури та мистецтва в Австралії»* розглядаються заходи та ініціативи, спрямовані на популяризацію австралійської культури та мистецтва як всередині країни, так і за її межами. Аналізуються програми підтримки місцевих митців, культурні проекти,

фестивалі, виставки та інші заходи, що сприяють розвитку національної культури. Особливу увагу приділено ролі державних установ та приватних організацій у просуванні австралійських культурних цінностей. Розглядаються також успіхи Австралії на міжнародній арені, включаючи участь у міжнародних культурних обмінах та співпрацю з іншими країнами для зміцнення культурних зв'язків.

У пункті 2.3. *«Взаємодія з іншими державами та міжнародними організаціями»* проаналізовано взаємодію Австралії з іншими державами та міжнародними організаціями у сфері культурної дипломатії. Розглядаються основні напрямки та форми співпраці, включаючи двосторонні культурні угоди, участь у міжнародних культурних форумах, спільні проекти та програми обміну. Описуються ключові партнери Австралії, зокрема країни Тихоокеанського регіону, Азії, Європейського Союзу, Латинської Америки та Південної Африки, а також співпраця з міжнародними організаціями, такими як ЮНЕСКО та ООН. Підкреслюється роль культурної дипломатії у зміцненні міжнародних відносин, просуванні австралійської культури на глобальному рівні та сприянні культурному діалогу між націями.

У третьому розділі **«Сучасні виклики та перспективи розвитку культурної дипломатії Австралії»** увага присвячена аналізу сучасних викликів та перспектив розвитку культурної дипломатії Австралії. Особлива увага приділяється питанням збереження культурної спадщини та підтримці мультикультуралізму в умовах глобалізації.

У пункті 3.1 *«Збереження культурної спадщини та мультикультуралізму»* досліджується актуальне питання збереження культурної спадщини та підтримки мультикультуралізму в контексті культурної дипломатії Австралії. Розглядаються стратегії і програми, що спрямовані на збереження та просування культурних цінностей корінних аборигенних народів та іммігрантських спільнот. Досліджується також взаємодія між культурними групами та способи їх інтеграції у багатокультурне австралійське суспільство, а також вплив мультикультуралізму на формування національного ідентитету та міжнародний імідж країни.

У пункті 3.2 *«Культурна дипломатія в епоху глобалізації та інформаційних технологій»* досліджується роль культурної дипломатії в сучасному світі, охопленому глобалізацією та інформаційними технологіями. Аналізується, як країни, зокрема Австралія, використовують ці нові реалії для підтримки своїх культурних інтересів на міжнародній арені. Особлива увага приділяється впливу цифрових технологій, соціальних мереж і онлайн-платформ на засоби та методи культурної дипломатії. Досліджуються виклики, з якими стикаються сучасні дипломатичні служби в умовах глобалізації, а також можливості, які вони надають для підвищення міжнародного впливу через культурні ініціативи та проекти.

У **висновках** узагальнено головні результати магістерського дослідження.

1. Дослідження понятійно-категоріального апарату «культурна дипломатія» вказує на необхідність ретельного вивчення ключових термінів, які визначають цей концепт. У науковому та практичному вимірах, термін «культурна дипломатія» може мати різні тлумачення. З одного боку, культурна дипломатія може розглядатися як інструмент міжнародних відносин, спрямований на підтримку державних інтересів через розповсюдження культурних цінностей та сприяння взаєморозумінню між країнами. З іншого боку - інструмент міжнародної взаємодії, спрямований на зміцнення культурних, гуманітарних та освітніх зв'язків між націями.

2. У вивченні теми культурної дипломатії Австралії використовувалася комплексна методологія, що включала в себе системний аналіз, інформаційне моделювання, метод абстрагування та ін. Системний аналіз надав можливість докладно розглядати взаємодії та вплив культурної дипломатії на різні сфери міжнародних відносин. Інформаційне моделювання дозволило систематизувати та візуалізувати великий обсяг даних з нормативно-довідкових матеріалів та інших джерел. Метод абстрагування виявився корисним при утворенні узагальнених висновків, спрощуючи складність аналізу та роблячи можливим виділення ключових аспектів. Така методологія сприяє формуванню комплексного та ретельного аналізу, який може послужити базою для майбутніх досліджень та розробки ефективних стратегій у галузі культурної дипломатії.

3. Сьогодні існує обмежена кількість наукових праць, що детально аналізують принципи, підходи та вплив культурної дипломатії Австралії. Хоча країна відома своєю активною участю в міжнародних культурних ініціативах та обмінах, наукова спільнота тільки починає вивчати вплив цих ініціатив на формування образу держави, взаємодію з іншими країнами та глибше розуміння її культурного впливу на світовій арені.

Серед вітчизняних науковців можна виокремити О. Зернецька («Роль культурної політики Австралії у створенні позитивного іміджу країни у світі») та М. Трофименко («Публічна дипломатія Австралії»). Серед західних дослідників можна виділити НВ. Вентворт, Б. Беннетт, Дж. Чей, К. Гібсон, Г. Вейт, Е. Моран, С. Оздовський, Є. Смолич, Д. Тросбі, та інші

Необхідність подальшого дослідження цієї теми обумовлена рядом факторів, зокрема зміною умов сучасного світу, розвитком цифрових технологій та зростанням значення культурних вимірів у міжнародних відносинах. Додаткові дослідження можуть сприяти розкриттю нових аспектів, виявленню ефективних стратегій та розробці принципів, які сприятимуть кращому розумінню та використанню культурної дипломатії Австралії в сучасному світі.

4. Дослідження інституцій, відповідальних за реалізацію культурної дипломатії в Австралії, висвітлює багатогранний підхід, який застосовують різні урядові органи, культурні організації та дипломатичні місії. Завдяки спільним зусиллям, включаючи такі інституції, як Міністерство закордонних справ і торгівлі, Creative Australia, Австралійський інститут кіно та телебачення, Screen Australia тощо, а також культурні інституції, такі як музеї та галереї,

Австралія ефективно використовує культурну дипломатію для просування своєї ідентичності, цінностей та інтересів на світовій арені.

Оскільки Австралія продовжує орієнтуватися в складних міжнародних відносинах, сприяння культурному обміну та взаєморозумінню залишається ключовим фактором у формуванні позитивних дипломатичних відносин та посиленні її глобального впливу.

5. Австралія має багату та різноманітну культурну спадщину, яка включає в себе елементи аборигенної культури, колоніальну спадщину, а також сучасні тенденції у мистецтві та культурі.

Уряд та різноманітні культурні організації в Австралії активно просувають цю культурну спадщину через різноманітні заходи, виставки, фестивалі, концерти та інші події.

Аналіз стратегій та ініціатив, спрямованих на розвиток культури та мистецтв в Австралії, підкреслює відданість нації ідеї сприяння творчості, розмаїттю та культурному збагаченню. Завдяки поєднанню державної політики, програм фінансування та співпраці з культурними інституціями Австралія створила яскраву мистецьку сцену, яка робить значний внесок у її національну ідентичність та світову репутацію. Такі ініціативи, як гранти для митців, програми культурного обміну та проекти публічного мистецтва, демонструють відданість Австралії розвитку художнього самовираження та залученню громадськості. Оскільки країна продовжує розвиватися, ці зусилля відіграватимуть вирішальну роль у збагаченні суспільства, стимулюванні інновацій та просуванні культурної спадщини Австралії на світовій арені.

6. Дослідження механізмів взаємодії Австралії з іншими державами та міжнародними організаціями у сфері культурної дипломатії висвітлює значення культурного обміну як потужного інструменту сприяння взаєморозумінню та співпраці на світовій арені. Через двосторонні угоди, участь у багатосторонніх форумах та співпрацю з відомими культурними інституціями Австралія активно долучається до культурної дипломатії, щоб просувати свої цінності, спадщину та інтереси, водночас сприймаючи розмаїття інших народів. Використовуючи культурну дипломатію, Австралія зміцнює дипломатичні відносини з такими країнами як США, Індонезія, Південа Корея, Малайзія та ін. Країна також посилює вплив «м'якої сили» та робить свій внесок у побудову більш взаємопов'язаної та гармонійної міжнародної спільноти. Австралія є членом багатьох міжнародних організацій, важливу роль для культурної дипломатії грає співпраця Австралії та ЮНЕСКО.

Оскільки світ продовжує стикатися зі складними викликами, роль культурної дипломатії залишається ключовою у подоланні розбіжностей та розвитку довготривалих партнерств задля колективного розвитку суспільств у всьому світі.

7. Аналіз заходів, спрямованих на збереження культурної спадщини та вплив мультикультуралізму, підкреслює важливість збереження різноманітних традицій та сприяння інклюзивності в австралійському суспільстві, що розвивається. Через політику, що сприяє збереженню культурної спадщини, таку як внесення до списку об'єктів спадщини, зусилля з консервації та

програми культурної освіти, Австралія визнає важливість свого багатого гобелену культур та історій.

Мультикультуралізм є наріжним каменем австралійської ідентичності, відзначаючи внесок різних етносів, релігій і традицій у соціальну структуру країни. Приймаючи мультикультуралізм, Австралія не лише зберігає свою культурну спадщину, але й розвиває більш толерантне та згуртоване суспільство, де процвітають взаємоповага та взаєморозуміння. Оскільки Австралія продовжує долати складнощі глобалізації та соціальної інтеграції, промоція культурної спадщини та мультикультуралізму залишається важливою для зміцнення єдності, стійкості та почуття приналежності серед її різноманітного населення.

8. Дослідження впливу глобалізації та розвитку інформаційних технологій на стратегії культурної дипломатії в Австралії підкреслює динамічний характер дипломатичної взаємодії в сучасну епоху. Оскільки глобалізація сприяє посиленню зв'язків і взаємозалежності між країнами, роль культурної дипломатії стає дедалі важливішою у сприянні взаєморозумінню та співпраці. Інформаційні технології, зокрема цифрові платформи та соціальні мережі, революціонізували шляхи та засоби поширення та отримання культурних повідомлень, надаючи безпрецедентні можливості для міжкультурного обміну та діалогу.

У відповідь на ці зміни Австралія адаптувала свої стратегії культурної дипломатії, щоб використовувати цифрові інструменти та охоплювати різноманітні культурні наративи. Завдяки таким ініціативам, як віртуальні культурні обміни, онлайн-виставки та цифрове сторітелінг, Австралія прагне посилити свій культурний голос і взаємодіяти з глобальною аудиторією в інноваційний спосіб.

Оскільки Австралія продовжує орієнтуватися в складнощах цифрової епохи та дедалі більш взаємопов'язаного світу, інтеграція інформаційних технологій у стратегії культурної дипломатії залишатиметься надзвичайно важливою. Використовуючи можливості цифрових платформ і приймаючи розмаїття світових культур, Австралія може ефективно просувати свої цінності, посилювати вплив «м'якої сили» та будувати міцні зв'язки з людьми по всьому світу.

Ключові слова: Австралія, культурна дипломатія, зовнішня політика, Creative Australia, міжнародний імідж, аборигени.

**Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати
магістерської роботи:**

Стаття в наукових виданнях

1. Владюк О. Особливості культурної дипломатії Австралії // Старожитності Лукомор'я. 2023. №3 (24). У друці.

Матеріали і тези конференцій

2. Владюк О.С. Роль Creative Australia в зовнішній політиці країни // Ольвійський форум – 2024: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі: тези доп. XXI Міжнародної наукової конференції, м. Миколаїв, 20-23 черв. 2024 р.: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2024. У друці.

SUMMARY

Vladiuk O. Cultural diplomacy of Australia at the present stage.

Graduate work for the qualification of Master of International Relations, speciality 291 "International Relations, Public Communications and Regional Studies." - Petro Mohyla Black Sea National University. Mykolaiv, 2024.

Cultural diplomacy is a phenomenon that is increasingly mentioned in the foreign policy strategies of modern states and is becoming one of the leading tools in the implementation of foreign policy. It is not the first direction in foreign policy chosen by government officials. However, in the era of globalisation, information society and network diplomacy, cultural diplomacy is an important component of policy.

Different approaches to cultural diplomacy are applied in different places and at different times. What works in a capital city may not work in a smaller town. What works in close cooperation may not work where there are weak ties. What worked thirty or fifty years ago may not work now. Cultural diplomacy, by its very nature, is contingent and situational. It can be useful in bridging differences and opening up new avenues of communication; it cannot change outcomes where politics is established, but in the hands of an experienced diplomat, cultural diplomacy can mitigate or complicate, clarify or provide enhanced opportunities for communication.

At the present stage, particularly under the influence of the COVID-19 crisis, cultural diplomacy is becoming even more important. It is becoming a tool for supporting international cooperation, maintaining international solidarity, and enhancing cultural interaction in the face of mobility restrictions.

The topic of Australia's cultural diplomacy is extremely relevant at the present stage, especially in the context of growing globalisation and international relations. Australia, as a country with a diverse culture and an open civil society, is keenly interested in developing cultural ties with other countries. In particular, cultural diplomacy allows Australia to use its rich cultural heritage, art, literature, music, film

and other forms of expression to communicate with other nations and promote mutual understanding. This helps to maintain a positive global perception of Australia, attract investment, develop tourism and support international cultural exchange.

In addition, Australia, as a country that actively implements cultural diplomacy initiatives, can use this tool to support its foreign policy goals, in particular, to promote trade relations, political dialogue and the preservation of international peace and security.

Key words: Australia, cultural diplomacy, foreign policy, Creative Australia, international image, aboriginal people.